

2024-09-16

Ert dnr KN2023/03476
Klimat- och näringslivs-
departementet

Remissvar på förslag till nationell förteckning över invasiva främmande arter

Djurens Rätt tackar för möjligheten att svara på remissen. Synpunkterna gäller främst för arten mink (*Neovison vison*).

Sammanfattning

Djurens Rätt ser positivt på att lista arten mink i kommande nationell förteckning över invasiva främmande arter med samma förbud som EU-arterna, men menar att pälsdjursuppfödning inte ska kunna undantas. Den samhällsekonomiska analysen som gjordes för arten är från 2020, då antalet minkfarmer och antalet minkar i fångenskap var betydligt fler. Förslaget innehåller därmed felaktiga slutsatser kring om förbud kan införas eller ej.

Därutöver ser vi att djurskyddsrisiker vid jakt på invasiva främmande djurarter inte utretts alls, och är mycket kritiska till det.

Specifika kommentarer

Djurens Rätt stöttar förslaget om att minkar av arten *Neovison vison* ska listas under den nationella förteckningen av invasiva främmande arter med samma förbud som för EU-arterna. Men det är av stor vikt att pälsdjursuppfödning inte ska undantas.

Det är tydligt i förordning nr 1143/2014¹ att de djurarter som listas inte ska få hållas i fångenskap, om det inte finns något som arten används för som förbättrar människors hälsa. När det gäller minkar är det snarare tvärtom eftersom minkar är mottagliga för flera zoonotiska virus som SARS-CoV-2 och kan riskera att bli reservoarer för smittor.² Pälsproduktion är dessutom inte en samhällsviktig funktion i Sverige och har väldigt litet stöd av befolkningen.³ I september 2023 valde regeringen att föreslå ett avvecklingsstöd för minkfarmer med möjlighet till förbud.⁴ Det är av stor vikt att det införs ett förbud även av naturvårdsskäl.

Det finns mycket som tyder på att minkfarmer inte kan förebygga att minkar rymmer och riskerar därmed att öka populationen av invasiva individer. Under 2022 publicerade Jordbruksverket ett regeringsuppdrag med en analys över åtgärder för att minska smittrisker i svensk djurhållning, där minkfarmer pekas ut som en risk. Där nämns att *"Enstaka djur kan rymma, och fångas in om möjligt."* vilket inte ger förtroende för att minkfarmerna kan undantas om arten listas som invasiv. Mer åtgärder behövs för att tama minkar inte ska rymma.⁵

Rymningar från minkfarmer och utsläpp av minkar, som genomförs av extrema djurrättsaktivister, är inte ovanligt i Sverige. Uppgifter från lokalbefolkningen i Blekinge tyder på att minst 100 minkar ses springande i stadsmiljö varje år samt att minkarna är mycket närgångna, vilket tyder på att de kommer från minkfarmer.⁶

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

² SVA (2021) Surveillance of infectious diseases in animals and humans in Sweden 2020. Chapter excerpt - Mink-associated infections with SARS-CoV-2. s. 115.

³ Novus/Djurens Rätt (2021) Hemsida: <https://djurensratt.se/nyheter/fler-halften-oroad-smittspridning-fran-storskalig-djurhallning>

⁴ Regeringen (2023) Hemsida: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/09/ekonomiskt-stod-for-att-avveckla-minkuppfodning/>

⁵ Jordbruksverket (2022) Regeringsuppdrag om nya zoonoser. s. 35.

⁶ Uppgifter från kommunpolitiker i minkfarmstäta Sölvesborg 2021, baserat på ett brev från lokalbefolkning och på vad de sagt under kommunens officiella möten om en ny översiktsplan

Den mest långsiktiga och permanenta lösningen är ett förbud mot att hålla minkarna i fångenskap för att undvika ett fortsatt tillskott av halvtama minkar till den vilda populationen.

Bara för att minkfarmer redan är etablerade i Sverige så ska de inte undantas från den ursprungliga meningen att förhindra spridning av invasiva främmande arter. Mårdhundar föddes också upp för päls i andra länder, och är nu förbjudna att hålla i fångenskap genom EU-beslut. Mårdhunden har spridits i det vilda på exakt samma sätt som minkarna, genom introduktion från pälsdjursfarmer.⁷

Felaktig ekonomisk analys av Sveriges pälsproduktion

I den samhällsekonomiska analys som Naturvårdsverket använt sig av (2020), radas ekonomiska nyttor med pälsproduktion upp i Sverige. Slutsatserna är baserade på utdaterade siffror som inte stämde då, och är långt ifrån sanningen i dag. Sedan 2010 (som används i underlaget) har antalet minkfarmer minskat kraftigt och därmed också antalet minkar som används för att producera pälsar samt minkfarmernas ekonomiska omsättning. År 2010 fanns det omkring 80 minkfarmer, medan det fanns runt 28 kvar 2021 enligt Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA).⁸

Sedan dess har SARS-CoV-2 spridits på minkfarmer med efterföljande neddragningar i produktion och regeringen valde därefter, i september 2023, att föreslå ett avvecklingsstöd för minkfarmerna. Vår bedömning är att det under 2024 funnits som mest nio mindre minkfarmer kvar i Sverige, och att samtliga lägger ned innan lagstiftningen om invasiva arter lär hinna träda i kraft.

⁷ Naturvårdsverket. Mårdhund. Hemsida:

<https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/invasiva-frammande-arter/Arter/eu-listade-etablerade-arter/mardhund/>

⁸ SVA (2021) Surveillance of infectious diseases in animals and humans in Sweden 2020. Chapter excerpt - Mink-associated infections with SARS-CoV-2. s. 115.

Därmed finns det inte några hinder för att förbjuda uppfödning av mink i fångenskap även av naturvårdsskäl.

Djurskyddsrisiker vid jakt

Underlaget från Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten brister i att djurskyddsrisiker eller risk för ökat lidande inte har analyserats. Jaktlag (1987:239) fastslår att *"Jakten skall bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara."* Det finns inga möjliga undantag för invasiva arter i den skrivningen. Att bedriva jakt året om, utan hänsyn till ungvårdnad eller stress, är därmed inte förenligt med lagen.

Det minsta vi kan begära är att ny lagstiftning tar hänsyn till djurskyddsaspekter i konsekvensbeskrivningen. Djurens Rätt ser en stor fara med att invasiva djurarter behandlas som ohyra, trots att de är levande och kännande individer likt icke-invasiva djurarter.

Bearbetat av:

Sebastian Wiklund
Samhällspolitisk chef

Anna Harenius
Sakkunnig
anna.harenius@djurensratt.se